

DISCURS DEL DR. AUGUST PI SUÑER EN LA SEGONA
FESTA INTERACADEMICA CELEBRADA EL
DIA 20 DE DESEMBRE DEL 1932

He de dir, en començar, el meu agraïment per la designació que ha volgut fer en mi l'Acadèmia de Bones Lletres — organitzadora d'aquest acte — perquè parlés, en nom de la Reunió d'Acadèmies, en la nostra segona festa anual.

Heus aquí que ens trobem aplegats altra vegada, després d'un any més d'activitat acadèmica dispersa. Però ara aquesta dispersió ja és organitzada, i la nostra Reunió des que es constituí ha fet altres coses més que aquests actes solemnes. La Junta interacadèmica s'ha reunit periòdicament i ha pres decisions que creiem interessants per a la vida corporativa, singular i comuna. Algunes iniciatives estan ja en obra. S'ha plantejat la publicació de la Biografia de Catalunya, tan esperada; es cataloguen i sistematitzen els nostres arxius, i dintre de pocs dies celebrarem conjuntament el centenari del naixement de Ramon Llull.

La vida de cada una de les nostres Acadèmies ha rebut un nou impuls, i aquest any que fineix ha estat de forta activitat científica i literària; activitat que, esperem, en els temps a venir ja no podrà decaure, ans, contràriament, serà més intensa cada dia.

Farem que l'entusiasme sigui la nostra normalitat. Tota obra recent viu trepidant i confiada. Considera, optimista, que comença amb ella una nova època. Després potser costarà mantenir l'impuls originari, perquè crear és més fàcil i més vistent que conservar, sobretot entre nosaltres, d'esperit voluble i inquiet.

Les nostres Acadèmies són velles de més de cent anys, de ben passats cent anys, i totes han realitzat l'exemple de la persistència, malgrat dificultats de tota mena, un any i un altre, i d'obstacles que semblaven insuperables. Han tingut èpoques esplendoroses, han viscut moments apagats, però no s'ha estroncat el fil de la seva vida i han arribat actives fins el dia d'avui, en què recobren plena vigor i es disposen a informar la vida intel·lectual de la nova Catalunya.

En la reconstrucció política de la pàtria haurà de comptar-se, i en primer rengle, amb les Acadèmies. Això no podran descuidar-ho els governants en qui recau la responsabilitat de l'estructuració de la nostra vida futura, i, per tant, hauran de crear o adaptar els òrgans necessaris per al bon funcionament d'una comunitat que respongui a les exigències dels temps presents.

L'actuació de les Acadèmies escapa al coneixement de les multituds. És callada i quieta. L'Acadèmia és l'or amagat de la civilització, dipositat al fons del gresol roent, tapat per les escòries. Costa potser de veure, qui sap si n'hi ha poc, però hi és, sota el magma del viure quotidià i fugisser. L'Acadèmia és el que hi ha de permanent en el fluir torrencial d'un poble, i és ella la intel·ligència que mana i endega la història, tot i la seva modèstia i l'aparent insignificança entre el moment sorollós.

Un conjunt humà fa la seva via empès per les forces naturals inexorables. I d'aquell conjunt emergeixen unes flames tremoloses i pàl·lides, les flames tímides de la intel·ligència. Però, lleus i insegures, són front d'irradiació social, el poder del qual creix acceleradament en difondre's; i si existeix una força que pugui modificar el sentit del corrent ètnic, que pugui influir sobre la sort de la collectivitat, són aquestes energies, aparentment negligibles, de l'esperit. Factors biològics purs, de baixa fisiologia, s'emporten l'esdevenidor de la humanitat devers destins ignorats, però a l'home li ha estat atorgada la capacitat de recobrar sobre el corrent que el mena, perquè li ha estat donat l'alt miracle de la intel·ligència i de la voluntat.

Per això la intel·ligència, tard o d'hora, triomfa i plasma un poble. S'ha convertit ja en una afirmació banal dir que la nova Catalunya l'han bastida els poetes. Sí, els poetes, però també els historiadors, i els filòsofs, i els homes de ciència, i tots, tots aquells qui s'han donat a una tasca ideal i no han pogut sostreure's—naturalment!—a l'imperatiu somàtic de la raça. Són els savis, els servidors de la intel·ligència, els més desinteressats, són els més sensibles, els qui veieren clar aviat en el passat i en el futur, aquells qui han assenyalat les rutes que seguiran després les multituds gregàries i mimètiques.

No entrarem ara en la pugna dels temps presents de la influència respectiva del polític i de l'intel·lectual. Comparar-los és injustificat, perquè es tracta de valors heterogenis. L'un i l'altre

tenen la seva pròpia missió, que no interfereix. És indispensable el polític, que alligona, suggestiona i condueix el poble; i és imprescindible l'intellectual, que faci conscient i tangible la necessitat racial, que doni les normes, que marqui—potser sense saber-ho i sense voler-ho—el camí. Cap poble no trobarà l'equilibri sense aquest i aquell, traducció en la realitat social dels dos atributs de la intel·ligència: el pensament i l'acció. Per això, en els dies durs d'organització que ens esperen, si Catalunya es troba òrfena sense els polítics, caldrà que aquests s'inspirin tothora en els dictats de la intel·ligència.

Aquesta intel·ligència té els seus òrgans adequats d'expressió; i d'ells, els més qualificats, les Acadèmies. La permanència de les Acadèmies és la garantia de la seva vitalitat, i la seva obra és el resultat d'una selecció exigent.

Jo només us convido a recordar els noms més il·lustres del renaixement català a partir de mitjan segle XVIIIe, aquells moments inicials del ressorgiment de Catalunya en que floreixen les nostres Acadèmies. Veurem, en aquesta relació d'homes admirables, com és pràcticament la totalitat qui formava part de les Acadèmies. Els Virgili, Salvà, els Sanponts, Martí Franquet, Barba i Roca, Piferrer, Torres Amat, Pi Arimon, Carbonell i Bravo, Bolós, Fèlix Janer, Martí d'Eixalà, Llorens, Balmes, Milà i Fontanals, Estanislau Reynals, Duran i Bas, Pi Molist, i tants i tants altres que farien llarguíssima la meua enumeració, proven la veritat d'aquesta asserció. La història de Catalunya és amb nosaltres, i el futur no ens podrà ignorar.

Profundes revolucions han commogut les nacions en el món modern. Tot ha estat canviat. No parlem d'institucions polítiques, contingents i variables per la seva pròpia naturalesa, sinó dels mateixos fonaments socials, els valors ètics, l'ordre jurídic, el concepte de propietat, de llibertat, de mútua dependència; el món avança vertiginosament i la humanitat es trasmuda dins la més pregonia i violenta de les transformacions que hagi experimentat tot al llarg de la seva existència. ¿Què queda flotant de les aigües turbulentes d'aquesta tempestat cataclísmal? Aquella flama, pàl·lida i tremolosa, aquella llum tímida de la intel·ligència humana, per la qual la humanitat, pesi als accidents, pesi als perills, pesi a les catàstrofes, serà finalment salvada.

En 1918 la revolució russa esfondrava un món i s'esforçava

a construir un nou tipus de societat. Res de més violent, de més racial havia conegut memòria d'home. Set anys després el Govern soviètic celebrava, amb tota pompa i amb assistència internacional, el centenari de l'Acadèmia de Ciències de Leningrad, orgull de la U. R. S. S., iniciativa del tsar Pere el Gran i fundació de l'Emperadriu Catarina.

Pasteur remarcava un dia que la seva activitat es desenrotllà sota règims polítics ben diferents i nombrosos: nasqué regnant Lluís XVIIIe, infant sota Carles X^e, tenia vuit anys quan la revolució de juliol i vint-i-sis quan la del 48, que destronà Lluís Felip. Es casà durant la segona república. Durant els 18 anys del segon imperi s'ocupà sobretot de les fermentacions i de les malalties dels cucs de seda, i sota la tercera república creà el més fort de la seva obra: els estudis sobre la infecció i les vacunacions. Tres reis, un emperador i dues repúbliques! I en aquell temps, mentre passava tot això, esdevenia modest, silenciós, insistent, el geni que acomplia la gran obra, que canviava les condicions de vida dels homes, ignorants d'aquella labor amagada i generosa.

Sí, la intel·ligència és l'element de permanència de les societats, i més que mai en els temps d'ara, vertiginosos i distrets. Les Acadèmies que guarden la intel·ligència persisteixen per això. La nostra funció avui és la dels convents a l'Edat Mitjana. Moralment té forta semblança la vida actual amb la d'aquells segles en què la guerra era l'ocupació natural. Uns nuclis escollits servaren el tresor de la civilització i mantingueren la comunicació espiritual amb el món antic, prepararen la desclosa de la vida moderna, transmeteren la tradició i la virtut immarcescible de l'ideal i de l'entusiasme. Les Acadèmies, en el seu clos un xic hieràtic, en la seva rigidesa externa, que les fa ésser mirades amb malícia per les multituds frívoles i versàtils, guarden les essències de la cultura, i des d'elles s'expandeix la irradiació espiritual que justifica la vida d'un poble. Així és d'alta la nostra missió i de noble la nostra comesa.

Ens reunim regularment les quatre Acadèmies, i en aquesta conjunció trobarem nous estímuls per a la nostra vida. Ens caldrà adaptar-nos a la constitució política de la Catalunya renaixent, però conservant els nostres particulars caràcters, que han estat impresos pel pas dels anys, nombrosos i afaçonadors. No

seran dies crítics per a nosaltres els que vindran : seran d'adaptació a la realitat de l'ambient, però també d'expansió i d'increment d'influència.

Hem de reorganitzar-nos per servir millor la cultura, per ésser de més gran utilitat a Catalunya. En aquesta nova organització voldríem que vingués a incloure's la tan il·lustre, aureolada de tan alt prestigi, corporació germana : l'Institut d'Estudis Catalans, jove d'anys, però que tant de valor representa en la nostra vida científica. Llavors fóra completa la Reunió d'Acadèmies, s'hauria constituït l'Institut de Catalunya, hauríem arribat a la plenitud dels nostres temps.

* * *

Se'ns presenta, en els temps pròxims, una tasca difícil de realitzar, però la nostra obra es farà sentir ben aviat, i amb eficàcia, en la vida catalana, si ens hi donem amb fervor i abnegació. La sort nostra, i també la sort dels altres, depèn de nosaltres mateixos, del treball de cada un per la ciència i per la pàtria. Si complim els nostres deures — que complirem alegrement — les Acadèmies ocuparan el lloc de preeminència que pel seu passat i també pel seu present els pertoca. I això serà en bé de tots. I això serà en benefici i per a glòria de Catalunya.